

ΑΝΤΙΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ

ΚΑΝΟΝΙΚΟΤΗΤΑ | ΕΓΚΛΕΙΣΜΟΣ | ΦΑΡΜΑΚΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ

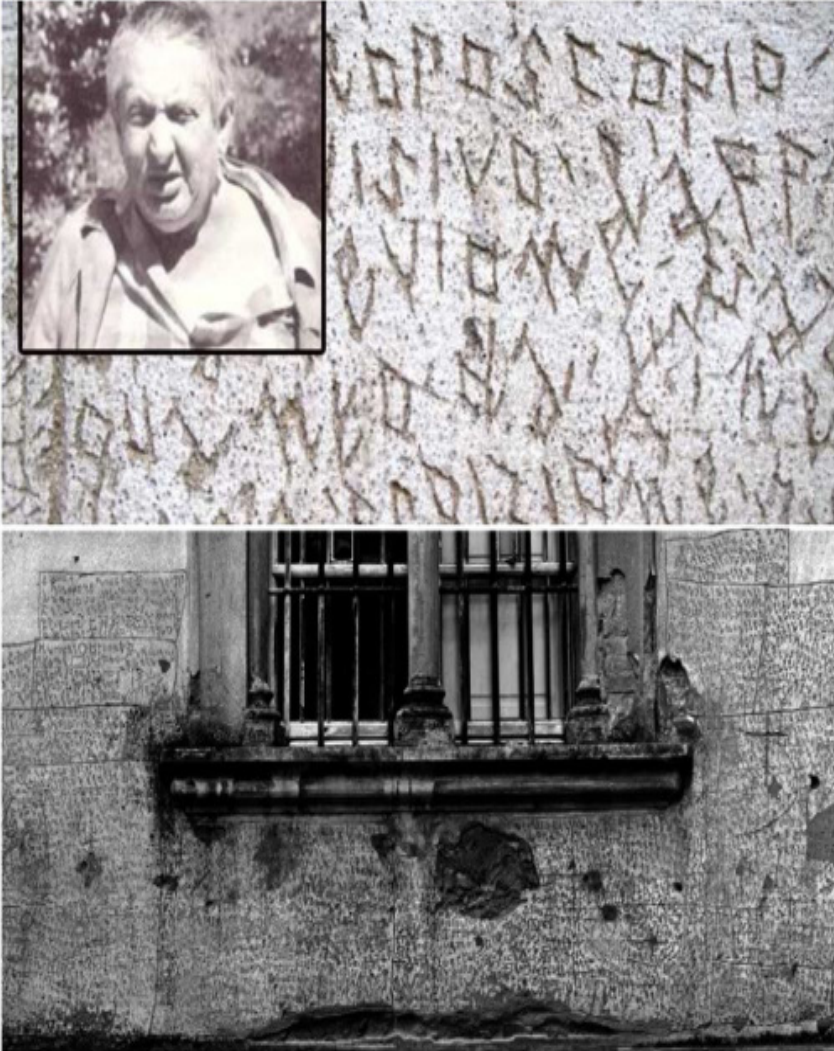

Περιεχόμενα...

1] Ιστορικό	σελ.5
2] Ευγονική στον 19ο και 20ο αιώνα	σελ.10
3] Γερμανία-Ναζί	σελ.11
4] Αναγκαστική στείρωση στις ΗΠΑ	σελ.12
5] Σωματικές Θεραπείες-Ασθενείς ως πειραματόζωα	σελ.14
6] Πειράματα κοινωνικής συμπεριφοράς σε ζώα προς όφελος της ψυχιατρικής	σελ.23
7] Εγκλεισμός	σελ.30
8] Κανονικότητα	σελ.35
9] Ψυχιατρική	σελ.37
10] Ψυχοφαρμακολογία-Φαρμακοβιομηχανίες	σελ.39
11] Ψυχοτρόπα	σελ.41
12] Η ιατρική ως θέσφατο-Ιατρογένεση	σελ.42
13] Φαρμακοβιομηχανίες	σελ.43
14] Πειράματα σε ζώα	σελ.46
15] Προταγματικά	σελ.50

Ospedale Psichiatrico Di Volterra

Εκεί, από τους 6.000 ασθενείς, κάθε 200 είχαν πρόσβαση σε 20 νεροχύτες και δύο τουαλέτες. Πιθανώς, η πιο χειρότερη «θεραπεία» ήταν όταν οι ασθενείς έμπαιναν σε δεξαμενές γεμάτες πάγο.

Ιστορικό...

Πριν από την περίοδο της κλασικής αρχαιότητας, η επικρατούσα αντίληψη για το παράταιρο, το διαφορετικό ή εάν θέλουμε να το τοποθετήσουμε με όρους ψυχιατρικούς, το "ψυχικά ασθενές" βρίσκεται σε εξάρτηση με τη θρησκεία. Πίσω από κάθε διαφοροποιημένη συμπεριφορά ανιχνεύεται κάποια εξωανθρώπινη δύναμη, η οποία θεραπεύεται με τρόπο φυσικό και αβίαστο. Βίαιες, επιθετικές και πειθαναγκαστικές πρακτικές δεν νοούνταν. Μόνος στόχος ήταν ο εξευμενισμός της ψυχής.

Ο "ασθενής" οδηγείται στο ναό, όπου μέσα από μια διαδικασία αποκάθαρσης κι αυτοσυγκέντρωσης με τη βοήθεια υποβολής και τη συμβολή διάφορων διουρητικών, καθαρτικών και υπνωτικών αφεψημάτων φτάνει σε μια κατάσταση ύπνου που καθιστά εφικτή την επικοινωνία με τις θεϊκές δυνάμεις. Αυτός είναι ο ακρογωνιαίος λίθος της θεραπείας που προσφέρεται στα Ασκληπεία και με αυτή τη μέθοδο οι Ασκληπείες αντιμετωπίζουν μια σωρεία διαφορετικών εμπειριών και συμπεριφορών.

Ο 5ος αιώνας π.Χ. σφραγίζεται από την πρώτη προσπάθεια αναγωγής της μη-αποδεκτής συμπεριφοράς σε νοσολογική οντότητα. Εμπνευστής αυτής της προσπάθειας ο "πατέρας" της ιατρικής, Ιπποκράτης, που θα αποδώσει τη μη κατανοητή συμπεριφορά στη διαταραχή της ισορροπίας των χυμών του σώματος: Αίμα, σάλιο, μαύρη και κίτρινη χολή. Ο τρόπος συνδυασμού και η επικυριαρχία καθενός από αυτά

τα στοιχεία πάνω στα υπόλοιπα, προσδίδουν στο άτομο ιδιαίτερες παθολογικές συμπεριφορικές εκδηλώσεις: ευφορία, απαισιοδοξία, μελαγχολία, ευερεθιστότητα. Από εκεί θα προκύψει η ανάγκη της περιγραφής και της ταξινόμησης των διάφορων καταστάσεων που αναγορεύονται σε ασθένειες μυαλού [μανία, μελαγχολία, ντελίριουμ] και η υιοθέτηση κλινικών και ιατρικών μεθόδων για τη διάγνωση και την αντιμετώπιση τους. Με την ολοκλήρωση αυτής της περιόδου η οικοδόμηση του βασικού σκελετού της ψυχοσωματικής αντίληψης της ιατρικής, αποτελεί πια, αμετάκλητο γεγονός.

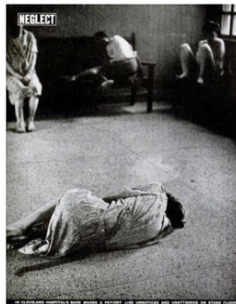
Έναν αιώνα αργότερα, θα θεμελιωθεί η οργανική αντίληψη των ψυχικών ασθενειών από τον "πατέρα" της ανατομίας, Ηρώφιλο, ο οποίος απορρίπτοντας τη χυμική θεωρία του Ιπποκράτη, θα αποδώσει την ψυχική διαταραχή σε βλάβη του εγκεφάλου. Έως τις απαρχές του Μεσαίωνα [5ος αιώνας μ.Χ.] βλέπουμε σταδιακά την ιατροποίηση της προγενέστερης μη-ιατρικής αντίληψης του διαφορετικού, από την απόπειρα ερμηνείας του μέσω μιας ενιαίας ψυχοσωματικής θεώρησης.

Κι ενώ στη Δύση παρατηρείται μια φαυλοκυκλική πορεία, στην Ανατολή σημειώνονται εξελίξεις. Συγκεκριμένα το 705 μ.Χ. ιδρύεται στη Βαγδάτη το πρώτο ιστορικά γνωστό άσυλο για ψυχικά "αρρώστους". Στη Μεσαιωνική Ευρώπη, η ιατρική αντίληψη της ψυχικής αρρώστιας παλινδρομεί στη νηπιακή φάση της ανάπτυξης της. Έτσι, σε σχέση με την ερμηνεία του διαφορετικού στο επίπεδο της ανθρώπινης συμπεριφοράς ξαναεπιβάλλεται η αντίληψη που την ορίζει ως προϊόν της δράσης εξωανθρώπινων δυνάμεων, με μόνη διαφορά ότι στη θέση της θεότητας της προκλασικής περιόδου τοποθετείται ο Δαίμονας. Κατά συνέπεια, ο τρόπος αντιμετώπισης πλέον

αλλάζει, μια νέα θεραπεία που στοχεύει στην εκδίωξη του Δαίμονα, δηλαδή του απόλυτου κακού. Αυτή η θρησκευτική-εξουσιαστική αντίληψη θα κυριαρχήσει μονοπωλιακά έως τα τέλη του Μεσαίωνα, οπότε με την έναρξη της διαδικασίας εκφυλισμού της θεοκρατικής εξουσίας θα γίνει δυνατή η παρέμβαση της ιατρικής για την ανάληψη του χειρισμού του διαφορετικού.

Στη μεταβατική φάση του Ύστερου Μεσαίωνα σημειώνονται δυο σημαντικά γεγονότα που οριοθετούν την αρχόμενη

τροποποίηση της στάσης εξουσίας και κοινωνίας απέναντι στην ψυχική "αρρώστια". Το πρώτο αφορά την ίδρυση του νοσοκομείου

BEDLAM

1. Bedlam, an early psychiatric hospital, was founded in 1329. It was the first of a series of hospitals that were founded in the 14th and 15th centuries. The word 'Bedlam' is derived from the name of the hospital, which was 'Bethlem Royal Hospital'. The word 'Bedlam' is also used to describe a state of mental instability or a state of mind that is out of control.

Bethlehem [Bedlam] στο Λονδίνο, που αρχικά λειτουργεί ως φτωχοκομείο και στη συνέχεια σαν άσυλο για επιληπτικούς. Μια αποθήκη τρελών, όπου οι τρόφιμοι βρίσκονταν κλεισμένοι σε κλουβιά, ντουλάπες και στάβλους. Αλυσοδέονταν και μαστιγώνονταν, ενώ το άσυλο χρέωνε και την είσοδο για δημόσιο θέαμα. Το δεύτερο έχει να κάνει με τη δημιουργία του πρώτου, στην Ευρώπη, νοσοκομείου για ψυχικά "ασθενείς" στην ισπανική πόλη Βαλένσια (1409). Και τα δυο μαζί προδιαγράφουν την μακραίωνη επιχείρηση στην οποία θα αποδυθεί η κυριαρχία με στόχο τον εγκλωβισμό των απόκληρων, στα ασφυκτικά και ελέγχσιμα όρια της ιατρικοποιημένης αντίληψης της ψυχικής "ασθένειας".

Αυτά τα δυο γεγονότα βρίσκονται σε πλήρη αντιστοιχία κι εναρμόνιση με τις οικονομικές, πολιτικές και ιδεολογικές εξελίξεις μιας ιστορικής περιόδου που χαρακτηρίζεται από την γοργή αποσύνθεση των φεουδαρχικών σχέσεων παραγωγής. Σε αυτή, λοιπόν, την περίοδο, φτώχεια και ψυχική αρρώστια συναντώνται. Και οι δυο εγκλωβίζονται σε έναν κοινό τόπο: το εγκλειστήριο που είναι ταυτόχρονα νοσοκομείο και φτωχοκομείο, δηλαδή άσυλο. Πρόκειται για την ιστορική φάση, κατά την οποία μια ατελείωτη αλυσίδα “ιδρυμάτων βοήθειας και τιμωρίας” απλώνεται στον ευρωπαϊκό χώρο, εγκαινιάζοντας τη διαδικασία για τη θεσμοποίηση της εγκάθειρξης της φτώχειας και της τρέλας.

Γύρω στον 16ο αιώνα, η ιατρική εισβάλλει στο ανθρώπινο σώμα, ανατέμνει τον εγκέφαλο και επαναπροσδιορίζει τις έννοιες του “φυσιολογικού” και “παθολογικού”, προς όφελος των κοινωνικών επιταγών. Ο εγκέφαλος αναγορεύεται σε όργανο-έδρα της νόησης και οι ψυχικές “διαταραχές” αποδίδονται στις βλάβες ή τις “ανωμαλίες” του. Αυτό θα επικυρώσει το άνοιγμα του δρόμου για τη διαμόρφωση και εμπέδωση μια νέας οργανικού χαρακτήρα ιατρικής αντίληψης για την ψυχική “ασθένεια”, σε αντίθεση και σε αντιπαράθεση με την προγενέστερα κυρίαρχη θρησκευτική-δαιμονολογική αντίστοιχη της.

Έτσι, κατά τον 17ο αιώνα, που η υστερία αποδίδεται για πρώτη φορά σε δυσλειτουργία του νευρικού συστήματος, θεώρηση που συνέβαλλε στη θεμελίωση της σύγχρονης ψυχιατρικής, αλλά και η απελευθέρωση εγκλειστων του ασύλου ψυχοπαθών της Bicerte (1794), φανερώνεται μια πορεία που θα μείνει στις σελίδες της ιστορίας ως “η κλασική εποχή της τρέλας” ή αλλιώς ως το πρώτο στάδιο της διαδικασίας για τη βιομηχανοποίηση της τρέλας και της ψυχιατρικής.

κλασική εποχή της τρέλας” ή αλλιώς ως το πρώτο στάδιο της διαδικασίας για τη βιομηχανοποίηση της τρέλας και της ψυχιατρικής.

Συνεχίζοντας, στον 18ο αιώνα, ο William Battie [Πρόεδρος του Βασιλικού Ιατρικού Κολεγίου] διαλαλούσε πως τα ιδρύματα ήταν σε θέση να θεραπεύσουν την τρέλα. Πληθώρα απάνθρωπων θεραπειών, με μηδαμινή επιτυχία. Ο Battie απέκτησε φήμη και χρήματα, πράγμα που έδωσε το έναυσμα και σε άλλους ψυχιάτρους να απομυζήσουν κέρδος από αυτήν την ανερχόμενη βιομηχανία.

Το 19ο αιώνα, παρατηρείται εκρηκτική αύξηση των ασύλων, μιας και το κράτος ξεκινά να στηρίζει οικονομικά την ανέγερση τους. Παράλληλα, οι ψυχιάτροι προσπαθώντας να αποκομίσουν μεγαλύτερες απολαβές ξεκίνησαν να επινοούν βιολογικές λύσεις για τα ζητήματα της ψυχής. Οποιαδήποτε βίαιωση πρακτική μπορούσαν να σκαρφιστούν κατέληγε και σε μια καινούρια μορφή θεραπείας.

“Ασθενείς” τοποθετούνταν σε κλειστά φέρετρα, τα οποία βυθίζονταν σε δεξαμενές με νερό κι έπειτα ανασύρονταν στην επιφάνεια και οι γιατροί προσπαθούσαν να τον επαναφέρουν στη ζωή.

Πρωτώντας τη βιολογική φύση της ψυχικής αρρώστιας περαιτέρω, ένας Αμερικανός ο Benjamin Rush προώθησε την ιδέα ότι η παραφροσύνη προκαλούνταν από τη συσσώρευση αίματος στον εγκέφαλο. Η θεραπεία; Απομάκρυνε το αίμα με οποιοδήποτε δυνατό μέσο. Σωματικό περιορισμό, αφαίμαξη, τρόμο, κρύο νερό. Επίσης, εφηύρε τη συσκευή γνωστή με το όνομα “ήρεμιστικό”. Μια καρέκλα που παρουσίαζε πολλές ομοιότητες με την ηλεκτρική. Ο ασθενής βρισκόταν

καθλωμένος εκεί για ώρες, πολλές φορές με παγωμένο νερό στο κεφάλι του.

Κατά το 1800, λόγω της αποτυχία των προηγούμενων μοντέλων θεραπείας, ξεκίνησε ένας νέος κύκλος εφευρέσεων. Εδώ τοποθετείται και η ραγδαία ανάπτυξη της ευγονικής, μιας ιδέας που κρατεί όσο και ο Πλάτωνας, ο οποίος στην «Πολιτεία» υποστηρίζει ότι η πολιτεία θα έπρεπε να ελέγχει την αναπαραγωγή στις κυρίαρχες τάξεις.

Ευγονική στον 19^ο και 20^ο αιώνα

Οι ιδέες γύρω από την επιλογή και την επιβίωση του τελειότερου έγιναν ιδιαίτερα δημοφιλείς στα μέσα και προς το τέλος του 1800, χάρη στο έργο του Κάρολου Δαρβίνου «Περί της Καταγωγής των Ειδών» (1859). Η ευγονική υποστήριζε πως η ευφύια, ψυχικές ασθένειες αλλά και εγκληματικότητα, αλκοολισμός και άλλοι «εκφυλισμοί» ήταν γενετικά αποτυπωμένοι και άρα κληρονομικά αναπαραγόμενοι. Γιατροί, ανάμεσά τους και πολλοί ψυχίατροι και ψυχολόγοι, ακαδημαϊκοί, δικηγόροι, ιδιοκτήτες επιχειρήσεων, μέλη πάμπλουτων και γνωστών οικογενειών και άλλοι, μέσω της εργασίας, της κοινωνικής τους επιρροής αλλά και οργανώσεων που δημιούργησαν γι' αυτό το σκοπό (βλέπε π.χ. την American Eugenics Society), προωθούσαν αλλά και πίεζαν για την εφαρμογή νομοθετικών ρυθμίσεων για την προστασία της «υγιούς γονιδιακής εξέλιξης» του πληθυσμού από τους «ελαττωματικούς», όπως διαχωρισμούς πληθυσμών,

περιορισμούς σε γάμους, στειρώση, μέχρι και ευθανασία.

Στην Αμερική, κι ενώ ήδη υπήρχαν σε διάφορες περιοχές νόμοι που απαγόρευαν το γάμο μεταξύ συγκεκριμένων ομάδων, πρώτη η πολιτεία της Indiana το 1907 και μέσα σε μία δεκαετία άλλες τριάντα περίπου πολιτείες θεσμοθέτησαν την αναγκαστική στειρώση συγκεκριμένων πληθυσμών, μεταξύ αυτών και των “ψυχικά ασθενών.”

Μέσω της στειρώσης των ψυχικά ασθενών ο «υγιής» πληθυσμός θα προστατευόταν από είδη ψυχικών ασθενειών που, από τους υπέρμαχους της ευγονικής, θεωρούνταν κληρονομικά. Μέχρι το 1950 υπάρχουν καταγεγραμμένες τουλάχιστον 26.000 αναγκαστικές στειρώσεις ψυχιατρικών ασθενών, στις πολιτείες που τις θεσμοθέτησαν. Πέραν της στειρώσης, σε πολλά ψυχιατρικά ιδρύματα, γιατροί εφαρμόζαν διάφορους τύπους «έμμεσης» ευθανασίας, όπως για παράδειγμα στο ίδρυμα Lincoln, Ill, στο οποίο τάζαν τους νέους ασθενείς με γάλα από φυματικές αγελάδες, θεωρώντας πως όσοι ήταν γονιδιακά δυνατοί θα ήταν προστατευμένοι

Γερμανία-Ναζί

Το 1933 ψηφίστηκε ο Νόμος για την Πρόληψη των Γενετικά Ασθενών Απογόνων. Αυτό οδήγησε σε περίπου 400.000 αναγκαστικές στειρώσεις όσων είχαν κριθεί νοητικά καθυστερημένοι, σχιζοφρενείς, μανιοκαταθλιπτικοί, επιληπτικοί, κωφοί, τυφλοί, όσοι έπασχαν από την ασθένεια του Huntington, από σοβαρές παραμορφώσεις ή ήταν αλκοολικοί.

Μέχρι το 1935 οι Νόμοι της Νυρεμβέργης και της Οικογενειακής Υγείας είχαν επεκτείνει το πρόγραμμα ευγονικής στους ανθρώπους εβραϊκής καταγωγής, απαγορεύοντας τους να παντρεύονται και να αποκτούν απογόνους με μη Εβραίους. Για «λόγους ασφαλείας» και για να διασφαλιστεί ότι δε θα υπήρχε «φυλετική μόλυνση» γίνονταν ιατρικές εξετάσεις πριν από τη σύναψη γάμου.

Έως το 1941 είχαν θανατωθεί με ευθανασία περισσότεροι από 70.000 ψυχικά ασθενείς, ενώ ακολούθησαν οι εξοντώσεις εκατομμυρίων ανθρώπων στα στρατόπεδα συγκέντρωσης. Υπολογίζεται ότι συνολικά 200.000 άνθρωποι θανατώθηκαν στα προγράμματα ευθανασίας, που είχαν εισαχθεί μέχρι και στα νοσοκομεία.

Αναγκαστική Στείρωση στις ΗΠΑ

Μέχρι το 1936, 31 πολιτείες είχαν ψηφίσει κάποιο «ευγονικό νόμο» που αφορούσε τις στείρωσεις.

Ο νευρολόγος Foster Kennedy είχε γράψει το 1942: *«Είμαι υπέρ της ευθανασίας εκείνων των ταλαιπωρων κι απελπισμένων που δεν θα έπρεπε να έχουν γεννηθεί και που είναι λάθη της Φύσης».*

Ο ίδιος υποστήριζε ότι, όταν ένα «ελαττωματικό παιδί» έφτανε την ηλικία των 5 ετών και εφόσον ένα διορισμένο συμβούλιο ιατρών έλεγε ότι δεν είχε καμία ελπίδα, τότε «θα ήταν ευγενική πράξη να απαλλαγεί από την αγωνία της ζωής, γιατί

βασανίζεται παράλογα».

Ο Henry Laughlin από το Cold Spring Harbor Laboratory δεν υποστήριζε μεν τη θανάτωση από συμπτώνα, αλλά έλεγε ότι θα έπρεπε να σταματήσει η αναπαραγωγή «ακατάλληλων απογόνων». Ο ίδιος δημιούργησε το Νόμο-Μοντέλο Ευγονικής Στείρωσης (Model Eugenic Sterilization Law):

«Ένας κοινωνικά ανεπαρκής άνθρωπος είναι αυτός που με δική του προσπάθεια, ανεξάρτητα από την αιτιολογία και την πρόγνυσή της, αποτυγχάνει χρόνια σε σύγκριση με τα φυσιολογικά άτομα, να διατηρήσει τον εαυτό του ως ένα χρήσιμο μέλος της οργανωμένης κοινωνικής ζωής του κράτους... Στις κοινωνικά ανεπαρκείς τάξεις, ανεξάρτητα από την αιτιολογία ή την πρόγνυση περιλαμβάνονται οι... μικρόνοες, οι παράφρονες (συμπεριλαμβανομένων των ψυχοπαθών), οι εγκληματίες (συμπεριλαμβανομένων όσων εμφανίζουν παραβατική και δύστροπη συμπεριφορά), οι επιληπτικοί, οι αλκοολικοί (και όσοι διακινούν ναρκωτικά), οι άρρωστοι (συμπεριλαμβανομένων των φυματικών, συφιλιδικών, λεπρών, και άλλων με χρόνιες λοιμώδεις και νομικά διαχωρίσιμες ασθένειες), οι τυφλοί, οι κωφοί, οι παραμορφωμένοι (συμπεριλαμβανομένων των ακρωτηριασμένων) και οι εξαρτώμενοι (συμπεριλαμβανομένων των ορφανών, των αστέγων, και των απόρων)».

Συνολικά, περισσότεροι από 60.000 άνθρωποι υποβλήθηκαν σε αναγκαστική στείρωση στις ΗΠΑ μέχρι την απαγόρευση των αντίστοιχων νόμων στα μέσα του 20ου αιώνα.

Σωματικές θεραπείες-ασθενείς ως πειραματόζωα:

Συνδυαστικά, λοιπόν, με την ευγονική, ψυχίατροι σε αγαστή συνεργασία με γιατρούς, εντός των ψυχιατρικών ασύλων πραγματοποίησαν βάναιυσεσ πρακτικές σε υπανθρώπουσ, όπωσ τουσ χαρακτηήριζαν.

Η λοβοτομή, η υδροθεραπεία, η στείρωση, οι θεραπείεσ σοκ μαζί με τισ υπόλοιπεσ σωματικέσ θεραπείεσ τησ εποχήσ ήταν, επί το πλείστον, θεραπείεσ βίαιεσ, με σοβαρέσ παρενέργειεσ, που για κάποιουσ ασθενείσ κατέληγαν σε θάνατο και οι οποίεσ βασιόστηκεν στον πειραματισμό επί δεκαετίεσ στα σώματα και τα μυαλά των έγκλειστων στα ψυχιατρεία.

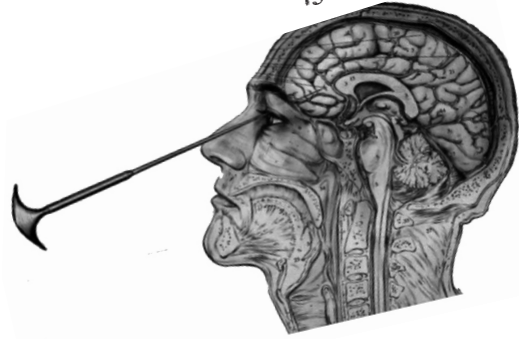
Λευκοτομή-Λοβοτομή:

Τη δεκαετία του 1930, η «λευκοτομή» βρήκε οπαδούσ στα πρόσωπα δύο Πορτογάλων γιατρών, του Antonio Moniz και του Almeida Lima. Η τεχνική που χρησιμοποίησαν ήταν κάπωσ διαφορετική από εκείνη τησ λοβοτομήσ, καθώσ ναι μεν άνοιγαν τρύπεσ στο κρανίο αλλά αντί για εργαλεία, διοχέτευαν οινόπνευμα για να καταστρέφουν τα τμήματα του εγκεφάλου που ήθελαν. Μάλιστα το 1949 στον Moniz απονεμήθηκε το Νόμπελ ιατρικήσ για την «προσφορά» του στην ανθρωπότητα.

Το 1950 ο Αμερικανόσ Walter Freeman τελειοποίησε την τεχνική, ονομάζοντάσ την «λοβοτομή». Ο Freeman ονομάστηκε «μιάγοσ γιατρός». Κυκλοφορούσε με ένα αυτοκίνητο

κάνοντας λοβοτομή παρουσία κοινού. Μάλιστα ο Freeman πραγματοποιούσε τη λοβοτομή ενδιάμεσα από ηλεκτροσόκ, στο χρονικό εκείνο διάστημα κατά το οποίο ο ασθενής έχανε τις αισθήσεις του.

Βέβαια, η εξάπλωση της λοβοτομής ήταν αρκετά χρονοβόρα, γιατί αφενός χρειαζόταν χειρουργό που να γνωρίζει τη διαδικασία και άλλο ιατρικό διάρκειά της και αφετέρου δε φαινόταν να έχει

θετικά

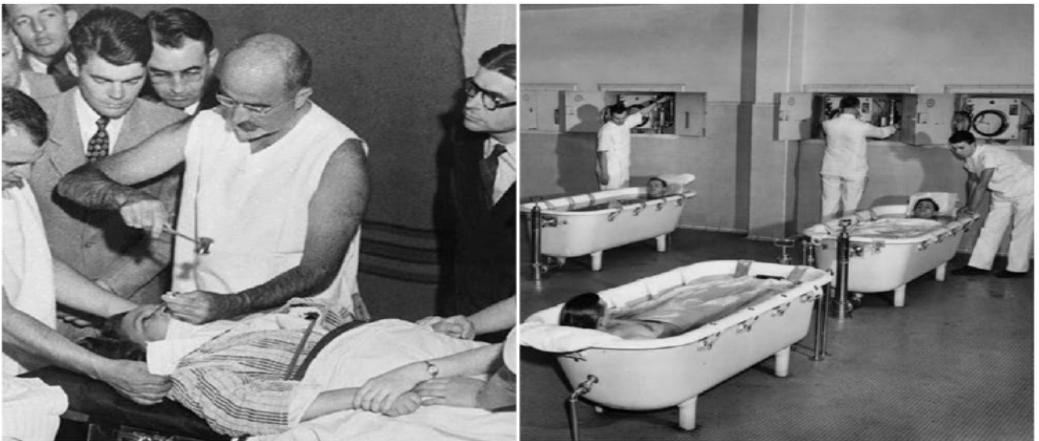
αποτελέσματα στα περισσότερα είδη ψυχικών ασθενειών. Μάλιστα ο Freeman πραγματοποιούσε τη λοβοτομή ενδιάμεσα από ηλεκτροσόκ, στο χρονικό εκείνο διάστημα κατά το οποίο ο ασθενής έχανε τις αισθήσεις του.

Η λοβοτομή άρχισε να χρησιμοποιείται πιο μαζικά στα τέλη της δεκαετίας του '40 και εγκαταλείφθηκε σε λιγότερο από μια δεκαετία, με τη μαζική χρήση της χλωροπρομαζίνης στα ψυχιατρεία από τα μέσα της δεκαετίας του '50. Η μέθοδος αυτή, η οποία στην ουσία κατέστρεφε απόλυτα υγιή εγκεφαλικό ιστό, προκαλούσε μη αναστρέψιμες εγκεφαλικές βλάβες σε μεγάλο μέρος των ασθενών που υποβλήθηκαν σε αυτή, επιληπτικές κρίσεις, αλλοιώσεις στη συμπεριφορά: η εγχείρηση άφηνε πολλούς ασθενείς απαθείς και άβουλους, άλλους σε κατάσταση φυτού. Τα αποτελέσματα αυτά στη συμπεριφορά των ασθενών, η διανοητική και συναισθηματική παράλυση που προκαλούσε η λοβοτομή, θεωρούνταν από το μεγαλύτερο μέρος των ψυχιάτρων της εποχής ως επιτυχία της μεθόδου, αφού συχνά η επιτυχία

καθοριζόταν με βάση το κατά πόσο οι ασθενείς γίνονταν περισσότερο υπάκουοι κι ελέγξιμοι.

Υδροθεραπεία:

Η υδροθεραπεία περιελάμβανε διάφορες πρακτικές που χρησιμοποιούσαν νερό και ήταν αναγνωρισμένη ως θεραπευτική μέθοδος για ψυχικές ασθένειες (θεωρούταν πολύ αποτελεσματική συγκεκριμένα για ασθενείς με ψύχωση) από τα τέλη του 19ου αιώνα. Η μία από τις πιο συνηθισμένες πρακτικές περιελάμβανε το «τύλιγμα» του ασθενή σε ένα σεντόνι το οποίο είχε βυθιστεί σε νερό θερμοκρασίας από 4 (για τους πιο «ταραγμένους») μέχρι 38 βαθμούς κελσίου (για τους πιο αδύναμους ασθενείς). Ο ασθενής τυλιγόταν μετά και με μια κουβέρτα συνήθως, ενώ αν αντιστεκόταν άλλο ένα σεντόνι προστίθετο στο θεραπευτικό αυτό «κουκούλι» και αφηνόταν στη συνέχεια εκεί τυλιγμένος, ενώ η θερμοκρασία σιγά σιγά ανέβαινε.

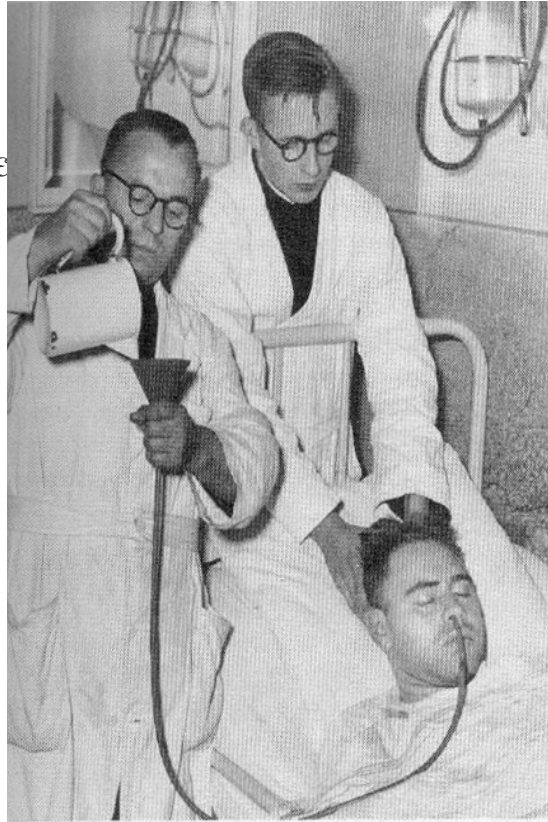
Η δεύτερη μέθοδος περιελάμβανε συνεχή μπάνια σε μια ιδιότυπη μπανιέρα, με ένα σωλήνα από τον οποίο ερχόταν ζεστό νερό και έναν άλλο από τον οποίο το νερό αυτό έφρευγε, καθώς και βαλβίδες που επέτρεπαν στο γιατρό να ρυθμίζει τη θερμοκρασία και τη ροή του νερού. Ο ασθενής τοποθετούταν και δενόταν σ' αυτή τη μπανιέρα και ένα σεντόνι από караβόπανο τον σκέπαζε με μια τρύπα για να περάσει το κεφάλι του. Ο γιατρός άνοιγε το νερό στη θερμοκρασία και δύναμη που ήθελε, σε μια θεραπεία που μπορούσε να διαρκέσει μέχρι και ολόκληρες ημέρες. Με μια άλλη μέθοδο, οι γιατροί «ψέκαζαν» τον ασθενή με ζεστό νερό με μεγάλη πίεση, κάτι σα ντους. Η υδροθεραπεία θεωρούνταν επιστημονικώς αποδεδειγμένη θεραπεία, η αξιοπιστία της ωστόσο περιοριζόταν σε διάφορες υποθέσεις και θεωρίες που οι ψυχίατροι προσπαθούσαν με έρευνες να αποδείξουν. Μία από αυτές υποστήριζε ότι η υδροθεραπεία «καθαρίζει» τον ασθενή από τις «τοξικές ακαθαρσίες» που προκαλούν την τρέλα.

Θεραπείες Σοκ:

Στις θεραπείες σοκ συγκαταλέγονται οι θεραπείες χορήγησης ινσουλίνης, metrazol και το ηλεκτροσόκ και ονομάστηκαν έτσι από την κατάσταση σοκ η οποία προκαλούνταν στους ασθενείς από τη θεραπεία ινσουλινικού κώματος. Το φάρμακο metrazol και ο ηλεκτρισμός δεν είχαν ως ποτέλεσμα τόσο το σοκ, όσο σπασμούς και κρίσεις, γι' αυτό χαρακτηρίζονται και ως σπασμοθεραπείες.

· Ινσουλινικό κώμα:

Το 1927 ο αυστριακός ψυχίατρος Manfred Sakel άρχισε να χορηγεί ινσουλίνη (η οποία ανακαλύφθηκε λίγο νωρίτερα, το 1921) σε μικρές δόσεις σε ασθενείς του στο νοσοκομείο που δούλευε και αφού παρατήρησε βελτίωση συνέχισε να εξετάζει τις επιδράσεις της με πειράματα σε ζώα. Όταν αργότερα παρουσίασε τη μέθοδό του και τα αποτελέσματά της το 1933, η θεραπεία αυτή άρχισε να υιοθετείται και από άλλους ψυχίατρος για τη θεραπεία ασθενών με σχιζοφρένεια και εξελίχτηκε σε μια αρκετά διαδεδομένη μέθοδο τις δεκαετίες του 1940 και 1950. Θεωρούνταν η μοναδική θεραπεία συγκεκριμένα για τη σχιζοφρένεια. Η θεραπεία περιλάμβανε επαναλαμβανόμενες ενέσεις με μεγάλες δόσεις ινσουλίνης με σκοπό οι ασθενείς να εκδηλώνουν υπογλυκαιμικό σοκ και να πέφτουν σε κώμα. Πέντε ή έξι ημέρες την εβδομάδα οι γιατροί έκαναν ενέσεις με συνεχώς αυξανόμενες δόσεις ινσουλίνης στους ασθενείς,

μέχρι να φτάσουν σε κατάσταση κώματος, η οποία διαρκούσε γύρω στα δεκαπέντε λεπτά, ενώ όσο η μέθοδος αυτή γινόταν περισσότερο δημοφιλής οι ψυχίατροι προσπαθούσαν να αυξάνουν τη διάρκεια του κώματος.

Η κωματώδης κατάσταση σταματούσε με τη χορήγηση γλυκόζης και οι ενέσεις συνεχίζονταν μέχρι ο ασθενείς να παρουσιάσει βελτίωση ή γενικότερα, μέχρι να έχει πέσει πενήντα με εξήντα φορές σε κώμα. Παρόλο που δεν υπήρξε συγκεκριμένη εξήγηση από τους υποστηρικτές της για τους λόγους για τους οποίους η συγκεκριμένη θεραπεία υποτίθεται ότι είχε αποτελέσματα, και παρά τις σοβαρές επιπλοκές (υπογλυκαιμικά σοκ, μόνιμη εγκεφαλική βλάβη, καρδιακή ανεπάρκεια) αλλά και το ποσοστό των θανάτων εξαιτίας της (1-2% των ασθενών), η εφαρμογή της συνεχίστηκε μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του '50, όταν και άρχισε να εγκαταλείπεται εξαιτίας της χρήσης των φαινοθειαζίνων.

Σπασμοθεραπεία με χρήση metrazol [ή cardiazol] :

Την ίδια περίπου εποχή ο νευρολόγος- ψυχίατρος Ladislas von Meduna, συγκρίνοντας τους εγκεφάλους ασθενών με επιληψία με αυτούς ασθενών με σχιζοφρένεια, έφτασε στο συμπέρασμα ότι η πρόκληση επιληπτικών κρίσεων σε ψυχικά ασθενείς θα τους θέραινε. Μετά από πειράματα σε ζώα για την εύρεση της ουσίας αυτής που θα χορηγούνταν για την πρόκληση κρίσεων, ξεκίνησε θεραπείες σε ασθενείς με καμφορά, ουσία την οποία λίγο αργότερα αντικατέστησε με το metrazol. Οι κρίσεις οι οποίες προκαλούνταν στους ασθενείς ήταν πολύ βίαιες, σε σημείο μετά τη θεραπεία

πολλοί ασθενείς να έχουν υποστεί κατάγματα ή να έχουν σπάσει δόντια. «Ένας ασθενής περιέγραψε τη θεραπεία σα να 'σε ψήνουν ζωντανό σε έναν άσπρο καυτό φούρνο' και ένας ψυχίατρος παρατήρησε ότι σχεδόν όλοι οι ασθενείς 'καταβάλλονταν απ' το φόβο επικείμενου θανάτου'. Ο τρόμος που βίωναν οι ασθενείς πριν χάσουν τις αισθήσεις τους περιγραφόταν σα να σε πέταγε κάποιος από ένα ψηλό κτίριο». Η θεραπεία προκαλούσε απώλεια μνήμης, εγκεφαλική και μείωση των διανοητικών λειτουργιών, ενώ ταυτόχρονα η αποτελεσματικότητά της δεν ήταν ούτε «επιστημονικά» αλλά και ούτε πρακτικά αποδειγμένη. Παρόλα αυτά, θεωρούνταν αποτελεσματική και χρησιμοποιούνταν ευρέως σε ψυχιατρεία μέχρι και τα μέσα της δεκαετίας του '40 οπότε και αντικαταστάθηκε εντελώς από το ηλεκτροσόκ.

Ηλεκτροσόκ:

Προϊόν της φασιστικής Ιταλίας, το ηλεκτροσόκ ανακαλύφθηκε από τους γιατρούς Ugo Cerletti και Lucio Bini και είναι η μόνη από τις σωματικές θεραπείες του πρώτου μισού του 20ου αιώνα που χρησιμοποιείται ακόμη και σήμερα, παρά τα στοιχεία που έχουν έκτοτε έρθει στο φως για τις σοβαρότατες

παρενέργειές της. Ο Cerletti και ο Bini γνωρίζοντας τις νέες θεραπείες σοκ της εποχής, πειραματίζονταν σε ζώα με σκοπό να καταφέρουν να προκαλέσουν κρίσεις όχι με κάποια ουσία, αλλά μέσω ηλεκτρισμού. Ο Bini σχεδίασε το πρώτο μηχάνημα ηλεκτροσόκ, που περιλαμβάνει ένα βολτόμετρο για τη ρύθμιση της τάσης του ρεύματος που διοχετεύεται στον ασθενή, ένα ρολόι που μετράει τα κλάσματα του δευτερολέπτου, για τη ρύθμιση της διάρκειας διοχέτευσης του ρεύματος και φυσικά τα ηλεκτρόδια, τα οποία τοποθετούνται στις δύο πλευρές του κεφαλιού. Από τα ηλεκτρόδια περνάει ρεύμα στον ασθενή, το οποίο του προκαλεί επιληπτική κρίση. Στη διαδικασία του ηλεκτροσόκ επίσης χρησιμοποιούνταν κάποιου είδους πλαστικά φίμωτρα για να προστατεύσουν τους ασθενείς από το να δαγκώσουν τη γλώσσα τους, ενώ μετά τη θεραπεία χρησιμοποιούνταν δεσμά για να καταστείλουν επιθετικές τάσεις που καταγράφονταν από τους ψυχιάτρους της εποχής ως συχνές σε όσους είχαν υποβληθεί στη θεραπεία. Το 1938 ο Cerletti και ο Bini έκαναν ηλεκτροσόκ στον πρώτο ασθενή 10 και στις αρχές της δεκαετίας του 1940, η μέθοδος αυτή χρησιμοποιούνταν στο μεγαλύτερο μέρος των ψυχιατρείων. Την ίδια δεκαετία οι ψυχίατροι άρχισαν να χρησιμοποιούν μυοπαραλυτικά φάρμακα για να μετριάσουν τους σπασμούς οι οποίοι ήταν κι εδώ τόσο έντονοι που προκαλούσαν κατάγματα στους ασθενείς. Στις επιπλοκές του ηλεκτροσόκ εκτός από τους σωματικούς τραυματισμούς κατά τη διάρκειά του, συγκαταλέγονται απώλεια μνήμης και εγκεφαλικές βλάβες. Πολλοί ασθενείς έχαναν δεξιότητες που είχαν πριν το ηλεκτροσόκ, δεν μπορούσαν εύκολα να συγκεντρωθούν, να κάνουν υπολογισμούς, να φέρουν εις πέρας άλλες καθημερινές

εργασίες, συνέπειες της θεραπείας (μεταξύ άλλων) που ήταν μη αναστρέψιμες. Είναι χαρακτηριστικό ότι τη δεκαετία του '40 και του '50, και ενώ πάρα πολλοί ασθενείς υποβάλλονταν σε ηλεκτροσόκ, γίνονταν ακόμη πειράματα σε ζώα αλλά και άλλες έρευνες που έδειχναν ότι το ηλεκτροσόκ προκαλεί διαφόρων ειδών βλάβες στον εγκέφαλο. Το ίδιο έδειχναν και οι νεκροψίες ασθενών που είχαν υποβληθεί σε ηλεκτροσόκ, ενώ πολλοί από αυτούς τους θανάτους είχαν προκληθεί από την ίδια τη θεραπεία.

Η ηλεκτροσπασμοθεραπεία, όπως λέγεται σήμερα, συνεχίζει να είναι ένα μέσο θεραπείας ψυχικών ασθενειών και δεν είναι λίγοι οι γιατροί που τη βρίσκουν αποτελεσματική. Νέα, πιο εξελιγμένα μηχανήματα και διαβεβαιώσεις για μια ασφαλή, ανώδυνη (ο ασθενής σήμερα βρίσκεται σε ολική αναισθησία κατά τη διάρκεια της ΗΣΘ) και χωρίς παρενέργειες διαδικασία. Την ίδια στιγμή, όχι μόνο ο τρόπος με τον οποίο δρα στον εγκέφαλο δεν έχει κατανοηθεί ακόμα, αλλά και η αποτελεσματικότητά της είναι θέμα αμφιλεγόμενο. Για παράδειγμα, ενώ η ΗΣΘ σήμερα θεωρείται κατάλληλη για ασθενείς με τάσεις αυτοκτονίας, άλλες έρευνες σε ασθενείς που υποβλήθηκαν σε ηλεκτροσπασμοθεραπεία έδειξαν αύξηση του αριθμού των αυτοκτονιών και της πρόθεσης για αυτοκτονία μετά τη θεραπεία.

[Οι πληροφορίες σχετικά με την ευγονική και τις παραπάνω πρακτικές πάρθηκαν απο την μπροσούρα “ΨΥΧΙΚΗ ΑΣΘΕΝΕΙΑ, ΕΥΓΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΣΩΜΑΤΙΚΕΣ ΘΕΡΑΠΕΙΕΣ” της ομάδας delirium απόπειρες παρέκκλισης].

Πειράματα κοινωνικής συμπεριφοράς σε ζώα προς όφελος της ψυχιατρικής.

Τα πειράματα πάνω σε μη ανθρώπινα πλάσματα έχουν μεγάλη ιστορία στο χώρο των ιατρικών και ψυχιατρικών επιστημών.

«Ο σκύλος του Παβλόφ»

Πριν γίνει διάσημος για τον “σκύλο” του, ο Παβλόφ μελετούσε το πεπτικό σύστημα των σκύλων. Είχε αναπτύξει μία δική του μέθοδο για να μετρά την ποσότητα γαστρικού υγρού που

παρήγαγε ο οργανισμός τους. Με επεμβάσεις, χώριζε τον οισοφάγο από το στομάχι και το συνέδεε με ένα μπολ στο πάτωμα. Έτσι όσο κι αν έτρωγε ο σκύλος, το φαγητό δεν κατέληγε ποτέ στο στομάχι, αλλά στο μπολ, από το οποίο συνέχιζε να τρώε. Το

στομάχι του, συνδεόταν με ένα άλλο σωληνάκι, με το

οποίο αφαιρούσε το γαστρικό υγρό και το μελετούσε. Όταν ολοκλήρωνε τις αναλύσεις του, το υγρό πωλούνταν στην αγορά ως θεραπεία για τη δυσπεψία. Όπως ήταν αναμενόμενο, τα σκυλιά πέθαιναν μετά από λίγες μόνο επεμβάσεις και ο Παβλόφ έπρεπε να ξεκινήσει τη διαδικασία απ' την αρχή. Την εποχή εκείνη, κανείς δεν θεωρούσε ότι τα σκυλιά βασανίζονταν άγρια. Αντιθέτως, οι συνεργάτες του τον συνέχαιραν, επειδή κατάφερνε να τα κρατήσει ζωντανά για περισσότερες από μία επεμβάσεις.

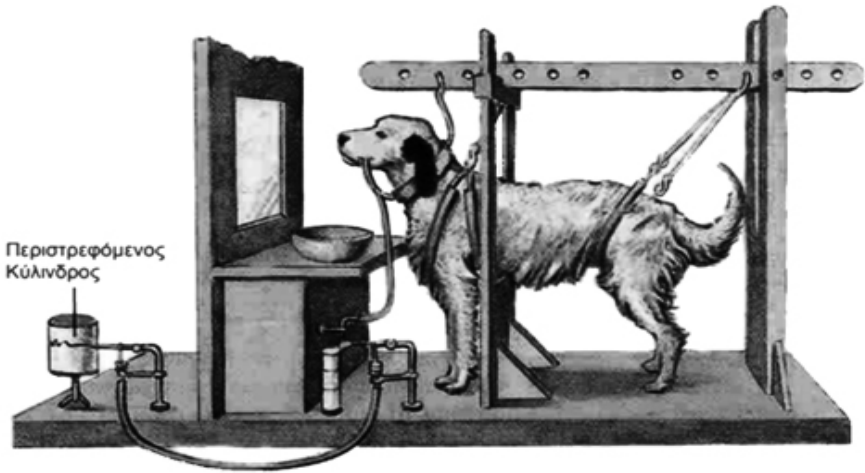
Καθώς μελετούσε τη συμπεριφορά των σκύλων, αντιλήφθηκε ότι έτρεχαν τα σάλια τους, όχι μόνο όταν είχαν το φαγητό μπροστά τους και ετοιμάζονταν να φάνε, αλλά κι όταν πίστευαν ότι θα έφτανε το φαγητό. Συγκεκριμένα, ο Παβλόφ παρατήρησε ότι επειδή τα ταιζαν οι βοηθοί του, που φορούσαν ν' άσπρες ιατρικές ρόμπες, τα σκυλιά είχαν συνδέσει τις ρόμπες με το φαγητό και όποτε τις έβλεπαν, έτρεχαν τα σάλια τους...

Ο Παβλόφ εξέλιξε τη μελέτη του και χρησιμοποίησε διάφορα ερεθίσματα για να εξετάσει αν τα σκυλιά πράγματι αντιδρούσαν σε αυτό που προσλάμβαναν ως φορέα του φαγητού κι όχι το ίδιο το φαγητό. Η ιστορία που επικράτησε σχετικά με το πείραμα, αναφέρει ότι ο Παβλόφ χρησιμοποιούσε κουδούνια, τα οποία χτυπούσε κάθε φορά πριν ταΐσει τα σκυλιά. Μετά από λίγο, τα σκυλιά συνέδεσαν τον ήχο με το φαγητό και τα σάλια τους έτρεχαν, ακόμα και αν δεν τους έφερνε τροφή.

Στην πραγματικότητα, όμως, ο Παβλόβ δεν χρησιμοποίησε ποτέ κουδούνια, αλλά μετρονόμους, αρμόνιο, buzzer και ηλεκτρικά σοκ. Κατέληξε στο συμπέρασμα πως, όπως ο

σκύλος, έτσι και ο άνθρωπος μπορεί, αν εκπαιδευτεί, να συνδέει τεχνητά ερεθίσματα με ενστικτώδεις λειτουργίες του οργανισμού, όπως η έκκριση σάλιου από τους αδένες τους στόματος. Σύμφωνα με τις μελέτες του, ο ανθρώπινος εγκέφαλος μπορούσε να μελετηθεί μέσω φυσικών αντιδράσεων του σώματος. Ήταν μία ριζοσπαστική έρευνα που έφερε την επανάσταση στον χώρο της ψυχολογίας. Για δεκαετίες, η πλειονότητα των επιστημόνων αντιμετώπιζαν τον άνθρωπο σαν ένα μαύρο κουτί που απλώς επεξεργαζόταν εντολές και αντιδρούσε αυτόματα, χωρίς προσωπική διεργασία...

Συσκευή για τη μέτρηση της εξαρτημένης αντίδρασης

Σε αυτή τη βελτιωμένη εκδοχή της αυθεντικής συσκευής του Πανίον μετρείται η ποσότητα σιέλου που τοποθετείται στο στόμα του σκύλου και στη συνέχεια καταγράφεται σε ένα περιστρεφόμενο κύλινδρο από χαρτί.

Πείραμα του Thorndike:

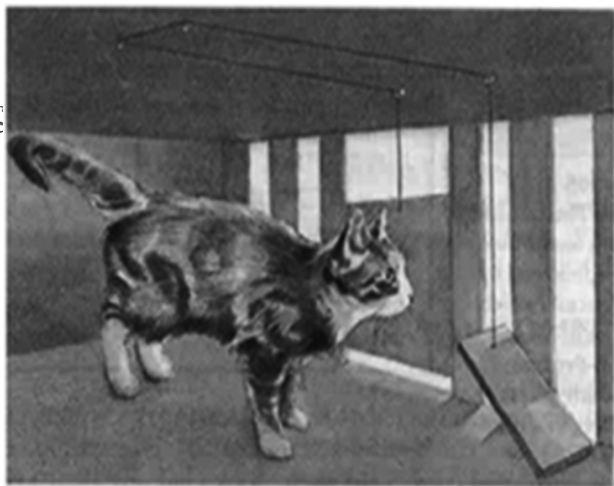
Κατά τη διάρκεια του Α' Παγκοσμίου Πολέμου Thorndike χρησιμοποίησε τις θεωρίες του για την δημιουργία διαφόρων τεστ, σύμφωνα με τα οποία θα σχηματιζόταν το ψυχολογικό και το γνωστικό προφίλ των στρατιωτών που επρόκειτο να καταταγούν στον Αμερικανικό στρατό. Τα τεστ αυτά ονομάστηκαν Alpha & Beta tests και είναι η πρώτη φορά που χρησιμοποιούνται ψυχολογικά τεστ από επίσημη κυβέρνηση για στρατιωτικούς σκοπούς. Επιπλέον, είναι η πρώτη φορά που γίνεται λόγος έστω και για κάποια στοιχειώδη εκπαίδευση ενηλίκων εκτός θεσμοθετημένης εκπαίδευσης (λύκειο, κολέγιο, πανεπιστήμιο).

Η θεωρία του Thorndike - Θεωρία της συντελεστικής εξαρτημένης μάθησης

Ο Thorndike προσπαθεί να εξηγήσει τους τρόπους με τους οποίους οι άνθρωποι μαθαίνουν καθώς αποκτούν μία νέα ή απορρίπτουν μία παλαιότερη συμπεριφορά χρησιμοποιώντας το νόμο του αποτελέσματος. Σύμφωνα με το νόμο αυτό, κάθε συμπεριφορά που έχει αποτέλεσμα θετικό επαναλαμβάνεται και κάθε συμπεριφορά που έχει αποτέλεσμα αρνητικό απορρίπτεται. Έτσι λοιπόν, ο έπαινος που συνοδεύει μια συμπεριφορά θα την κάνει να επαναλαμβάνεται, ενώ η αποδοκιμασία θα την σταματήσει. Επιπλέον, η μάθηση μιας συμπεριφοράς κατορθώνεται ή αποβάλλεται ανάλογα με τη σημασία που έχει το αποτέλεσμα της για το άτομο.

Στο νόμο του αποτελέσματος ο Thorndike κατέληξε κάνοντας πειράματα με αδέσποτες γάτες. Παρατήρησε ότι οι γάτες αυτές είχαν συνηθίσει την ελευθερία τους στο δρόμο και όταν τις κλείσουν

σε κλουβί κάνουν απεγνωσμένες προσπάθειες να βγούνε έξω χτυπώντας το κλουβί. Μέσα από πειρακινήσεις αυτές τυχαία ανακαλύπτουν το μάνταλο που κρατούσε το κλουβί κλειστό και το ανοίγουν βρίσκοντας την ελευθερία τους. Αν οι ίδιες οι γάτες

κλειστούν πολλές φορές στο κλουβί στο τέλος θα μάθουν να το ανοίγουν. Έτσι, λοιπόν, διαπίστωσε ότι μετά από πολλές προσπάθειες οι γάτες τελικά πατούν εκούσια το μάνταλο της εξόδου. Αυτό σημαίνει ότι η επιθυμητή έξοδος από το κλουβί είναι το αίτιο για την επανάληψη της κίνησης που τις απελευθερώνει. Συχνά ο Θόρνταϊκ έβαζε και φαγητό έξω από το κλουβί της γάτας για να της δώσει επιπλέον κίνητρο να βγει από αυτό.

Το πείραμα των 5 πιθήκων:

Το 1965 ο Αμερικάνος ψυχολόγος Harry Harlow, μαζί με την επιστημονική του ομάδα διεξήγαγε μεταξύ άλλων και το περίφημο πείραμα με τους 5 πιθήκους. Μέσα σε ένα κλουβί,

με μια σκάλα και στην κορυφή της ένα τσαμπί μπανάνες, τοποθετήθηκαν 5 πίθηκοι, οι οποίοι όρμησαν στις μπανάνες και ο πιο γρήγορος αρπάξε το τσαμπί. Ενώ ο νικητής απόλαυσε το γεύμα του, οι υπόλοιποι 4 καταβράχηκαν με παγωμένο νερό. Μετά από 2-3 καταβρέγματα οι πίθηκοι αρπάζαν και ξυλοκοπούσαν όποιον επιχειρούσε να ανέβει τη σκάλα. Έπειτα από λίγη ώρα, κανένας δεν τολμούσε να πλησιάσει τις μπανάνες, όσο δελεαστικό και αν ήταν. Στη συνέχεια, αντικατέστησαν έναν από τους πέντε πθήκους με ένα καινούριο (όχι, όμως, γρηγορότερο από τους αρχικούς). Όπως ήταν φυσικό, ο νέος πίθηκος έτρεχε κατ' ευθείαν στη σκάλα, ώστε να αρπάξει τις μπανάνες, όμως δεχόταν το ξυλοφόρτωμα των υπολοίπων.

Το αξιοπερίεργο είναι πως στον ξυλοδαρμό συμμετείχε και ο πίθηκος ο οποίος δεν είχε καταβρεχτεί. Κάθε φορά άλλαζαν ένα πίθηκο από τους αρχικούς πέντε, μέχρι στο τέλος να υπάρξει μια ολοκαίνουρια πεντάδα. Τελικά, οι νέοι πίθηκοι ξυλοκοπούσαν όποιον προσπαθούσε να φτάσει τις μπανάνες, με τη διαφορά, όμως, ότι πλέον κανείς δεν ήξερε το λόγο.

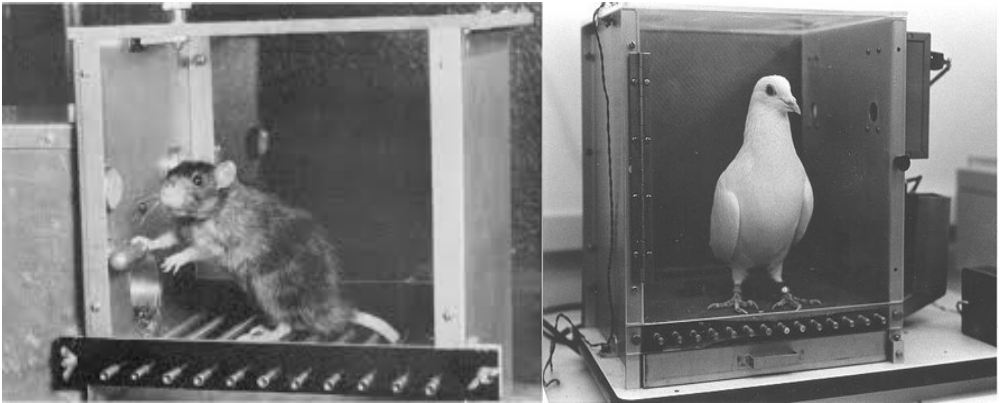
Τα πειράματα του Skinner:

B.F.Skinner: Ριζοσπαστικός Συμπεριφορισμός ή Συντελεστική Μάθηση

Ο Skinner συνδύασε τις θεωρίες του Παβλόφ και του Θορντάικ, ιδιαίτερα το νόμο της αποτελεσματικότητας. Έφτιαξε ένα κλουβί παρόμοιο με του Θορντάικ, μόνο που εδώ είχε

κι άλλα ερεθίσματα με άλλα αποτελέσματα, εκτός από την τροφή και τον διακόπτη.

Αυτό έμεινε στην ιστορία με το όνομα «Το κουτί του Σκίνερ». Εκεί έλεγχε ποντίκια και περιστέρια. Το αποτέλεσμα του ήταν να αντιστρέψει τον νόμο του αποτελέσματος του Θορντάικ και να πει ότι μια συγκεκριμένη συμπεριφορά δεν εξαρτάται από τις συνέπειες που πρόκειται να ακολουθήσουν, αλλά από τις συνέπειες που ακολούθησαν ήδη μετά από μια τέτοια συμπεριφορά στο παρελθόν.

Εγκλεισμός...

Η ανάγκη του ατόμου και της κοινωνίας εν γένει να επιβάλλεται, μπορεί να ιδωθεί σε κάθε εποχή, σε κάθε πολιτισμό. Προϋπάρχει των διάφορων κοινωνικοπολιτικών συστημάτων και των διάφορων τρόπων κοινωνικής οργάνωσης. Άλλοτε μέσω της απομόνωσης, του εξοστρακισμού, της διατόμπευσης και άλλοτε μέσω του εγκλεισμού σε κάτεργα, μοναστήρια, άσυλα και αργότερα ψυχιατρεία, το μακρύ χέρι της κυριαρχίας σε αγαστή συνεργασία με την κοινωνία ήξερε πάντα πολύ καλά πως θα συμμορφώσει, θα τιμωρήσει, θα σωφρονίσει και, αν είναι απαραίτητο, πως θα εξαφανίσει εκείνο που δεν πρέπει να φαίνεται, δεν πρέπει να ακούγεται, να εκφράζεται, να αναπαράγεται. Η ανάγκη του ατόμου να περιορίζεται και να επιβάλλεται εκφράζεται από την ανατολή του πολιτισμού. Πέρα από τον εκάστοτε φορέα καταπίεσης (βλέπε ψυχιατρεία, φυλακές, στρατόπεδα συγκέντρωσης, κλουβιά και τόσα άλλα) η σταθερά που υπάρχει οπουδήποτε και οποτεδήποτε υπήρξε περιχαράκωση, περιθωριοποίηση και επιβολή, είναι η κοινωνία. Το εξουσιαστικό σύμπλεγμα διατηρείται και παραμένει εύρυθμο μέσα από την εγκαθίδρυση και ισχυροποίηση των διάφορων θεσμών εγκλεισμού που διαθέτει, άλλοι από τους οποίους προβάλλουν πιο ξεκάθαρα το καταπιεστικό τους πρόσωπο, ενώ άλλοι διατηρούν ακόμη και σήμερα μια αίγλη πρόνοιας,

θεραπείας και εκμάθησης. Η κουλτούρα του εγκλεισμού διαθέτει πολλά συμφραζόμενα και οι στοχεύσεις των εκάστοτε φορέων εγκλεισμού ποικίλλουν, αλλά παρόλα αυτά κινούνται πάντοτε προς την ίδια κατεύθυνση, την ομαλή και απρόσκοπτη λειτουργία του υπάρχοντος και την χρήση όσων δεν χωράνε σε αυτό ως καύσιμα και αναλώσιμα υλικά, αλλά και τον βαθύ, απρόσκοπτο και ολοκληρωτικό κοινωνικό έλεγχο.

Υπάρχουν πολλά πράγματα που μπορεί να πει κανείς για την ψυχιατρική επιστήμη αλλά και για τα διάφορα συμφραζόμενα που αυτή φέρει και στην εισήγηση αυτή θα κάνουμε μια απόπειρα να σταχυολογήσουμε με περιεκτικό τρόπο ορισμένα από αυτά. Το ζήτημα της ψυχιατρικής καταπίεσης είναι ένα θέμα που πολύ σπάνια απασχολεί τον ευρύτερο αντιεξουσιαστικό χώρο στις αναλύσεις και τις πρακτικές του. Φαίνεται σαν να είναι πολύ ευνόητη και εύληπτη για τους περισσότερους μια σύνδεση που συχνά φτάνει στα όρια της ταύτισης όταν γίνεται λόγος για τις φυλάκες και τα στρατόπεδα συγκέντρωσης, ή μπορούν να ιδωθούν οι αναλογίες και οι συμβολισμοί που φέρουν οι περιπτώσεις των σχολικών κελιών, των στρατώνων και των εργασιακών κάτεργων. Παρόλα αυτά, παρατηρείται μια διάχυτη αμηχανία και απλώνεται σιωπή όταν επιχειρεί κάποιος να εστιάσει στις περιπτώσεις ψυχιατρικού εγκλεισμού (κάτι που συχνά συμβαίνει και όταν γίνεται λόγος για τα κλουβιά, κυνοκομεία και άλλα ιδρύματα που φυλακίζουν τα μη ανθρώπινα ζώα, αλλά αυτή είναι κουβέντα μιας άλλης φοράς).

Για να μπορέσουμε να δούμε ολοκληρωμένα το ζήτημα της ψυχιατρικής καταπίεσης, λοιπόν, θα ήταν χρήσιμο να αποσαφηνίσουμε μερικές έννοιες.

Οι διάφοροι θεσμοί, οι διάφορες εξουσίες μετουσίωσαν πάντοτε τις διδαχές τους, τους βασικούς κανόνες και τις αποκλίσεις από αυτούς σε γραπτό λόγο. Ότι είναι για την εκάστοτε θρησκεία τα ιερά της βιβλίου, ότι είναι για την νομοθετική εξουσία οι κώδικες δικονομίας, ότι είναι για την εκπαίδευση τα διάφορα εγχειρίδια και συγγράμματα που απεικονίζουν μονοσήμαντα τον κόσμο, αυτό είναι και το DSM για την παγκόσμια ψυχιατρική κοινότητα. Πρόκειται για ένα εργαλείο-εγχειρίδιο που καταγράφει μέσα του μια σειρά από ψυχιατρικές παθήσεις, σύνδρομα, ελαττώματα, στοιχεία προσωπικότητας που φεύγουν από το φάσμα του κανονικού, του νορμάλ, του υγιούς και περνάνε στη σφαίρα της ψυχοπαθολογίας. Το DSM είναι ένα ταξινομικό σύστημα των λεγόμενων ψυχικών διαταραχών που χρησιμοποιεί ως πρότυπο τα νοσολογικά μοντέλα των σωματικών ασθενειών. Αποστασιοποιημένο από οποιαδήποτε προσπάθεια κατανόησης του βιώματος αλλά και την αναζήτηση αιτίων και αφορμών είτε στο άτομο, είτε στην κοινωνικοπολιτική πραγματικότητα, εστιάζει στην κατακερματισμένη και στείρα καταγραφή συμπτωμάτων. Για την βίβλο των ειδικών ψυχικής υγείας και ασθένειας, κάθε συμπεριφορά γίνεται αντιληπτή είτε ως σύμπτωμα είτε ως απουσία συμπτώματος, γεγονός που έχει ως συνέπεια την αντιμετώπιση της με ψυχοφαρμακολογικούς όρους. Όσο περνάνε τα χρόνια, τόσο ριζώνει μια ψυχιατρικοποιημένη αρχετυπική αντίληψη μέσα στην κοινωνία, η οποία δεν κατανοεί, αλλά κατηγοριοποιεί και εν συνεχεία διαπομπεύει, απομονώνει, καταχωνιάζει. Ο ψυχιατρικός λόγος και τρόπος σκέψης και η υιοθέτηση τους από την κοινωνία υπονοεί πως υπάρχει μια ιδανική κατάσταση κανονικότητας

και ψυχικής υγείας που σαν άλλο ιερό δισκοπότηρο οφείλουμε όλοι να αναζητούμε επ' αόριστον, οφείλουμε όλοι να οδεύουμε προς την κατάκτηση τους. Ενδιαφέρον έχει πως η διεργασία αυτή, αυτή η αέναη αναζήτηση η οποία περιβάλλεται από μια τρομερή ασάφεια και ρευστότητα ξέρει πολύ καλά τι δεν είναι, αλλά δεν έχει ιδέα τι είναι. Δεν υπάρχει κάποιος σαφής ορισμός για την ψυχική υγεία, η οποία ορίζεται μονάχα μέσα από το αντίθετο της. Η ψυχική ασθένεια είναι μια μετέωρη, αόριστη, μεταβαλλόμενη κατάσταση που ανά πάσα στιγμή μπορεί να χτυπήσει τον καθένα, γεγονός που θα έχει ως αποτέλεσμα αυτός ο καθένας να αποκλίνει από το μέσο όρο.

Η ψυχιατρική επιστήμη όρισε η ίδια το πεδίο παρέμβασης της και το αντικείμενο της και έπειτα έπραξε και πιθανόν να συνεχίσει να πράττει στο διηνεκές ως μια αυτοορισμένη αυθεντία. Μέσω κυκλικών και φαύλων επιχειρημάτων έχει καταφέρει να γίνει φαινομενικά απαραίτητη, αφού η ίδια όριζε την ύπαρξη ψυχικών διαταραχών και τον εαυτό της θεματοφύλακα των διαταραχών αυτών. Η ψυχιατρική θα συνεχίσει να υπάρχει, διότι θα συνεχίσει να ανακαλύπτει και να εφευρίσκει κατά το δοκούν καινούριες ασθένειες και μετά θα ευαγγελίζεται πως μόνο εκείνη μπορεί να βοηθήσει στην αντιμετώπιση τους.

Αυτό που η επιστήμη, εδώ και κάποιες δεκαετίες, ονομάζει ψυχική διαταραχή δεν είναι διόλου προσωπική υπόθεση. Το βίωμα του ατόμου δεν είναι ποτέ μονάχα δικό του και συνήθως φιλτράρεται μέσα από κοινωνικά πρότυπα, προσδοκίες, επιταγές, αρχετυπικά μοντέλα και στερεότυπα που σαν αποτέλεσμα έχουν τον κατακερματισμό του. Η ψυχιατρική ιατροκοποιεί και σωματοποιεί αυτά που

ονομάζει ψυχικές διαταραχές, δίχως να έχουν υπάρξει ποτέ αντικειμενικά ευρήματα. Αγνοεί συνειδητά και συστηματικά το κοινωνικό πλαίσιο, στο οποίο εκδηλώνεται η οποιαδήποτε συμπεριφορά ή σκέψη. Επεμβαίνει σε μια κατάσταση υποκρινόμενη πως αυτή έχει εκφραστεί σε κοινωνικό και πολιτικό κενό και την ανάγει στην σφαίρα της νευροδιαβιβαστικής λειτουργίας. Η πλειοψηφία των δεδομένων και των παραδοχών που χρησιμοποιεί είναι αυθαίρετες και βασισμένες σε πρότερα δεδομένα και παραδοχές που η ίδια στο παρελθόν έχει και πάλι αυθαίρετα χρησιμοποιήσει.

Η ψυχιατρική είναι επικίνδυνη και αυτό επειδή είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την εκάστοτε πολιτική εξουσία και την κυρίαρχη αστική ιδεολογία. Όπως αναφέρει και ο David Cooper *“Η ψυχιατρική αποτελεί κατασταλακτικό μηχανισμό στην υπηρεσία της εκάστοτε κυρίαρχης τάξης. Κύριος στόχος της είναι όποια και αν είναι η φαινομενικά προοδευτική θεωρία που την καλύπτει, να ενισχύει την συμμόρφωση και την υποταγή “στους άκαμπτους και στερεότυπους κανόνες εκείνων που κρατούν την εξουσία”.* Με άλλα λόγια, η ψυχιατρική είναι μια μαζική αστυνομική επιχείρηση που θα μπορούσε να εξαπλωθεί χωρίς όρια, εξού και το ξεφύτρωμα ολοένα και περισσότερων κλινικών για εξωτερικούς ασθενείς και εγκαταστάσεων ‘κοινοτικής περίθαλψης’ που απλούστατα αντικειμενοποιούν και ταξινομούν τα θύματα και πολλαπλασιάζουν ατελείωτα τις συνταγές για χάπια για να βουλώσουν το στόμα των ανθρώπων”.

Κανονικότητα...

Προτού αναλύσουμε την έννοια της κανονικότητας οφείλουμε να θέσουμε το βασικότερο θεμέλιο. Εκείνο της ρευστότητας. Ανάλογα με την εποχή και τον εκάστοτε πολιτισμό, το κοινωνικοοικονομικό σύστημα, αλλάζει μορφές και πρόσωπα.

Στον σύγχρονο κόσμο, η κανονικότητα παρεισφρύνει ποικιλοτρόπως στις ζωές μας. Η πλύση εγκεφάλου ξεκινά από την πρώτη στιγμή της γέννησης μας και ορθώνει ανάστημα μέσα στο ίδιο το οικογενειακό περιβάλλον και τα πρότυπα που δημιουργήθηκαν και μεταλλάχθηκαν εντός του τεχνοβιομηχανικού συστήματος, για να συνεχίσει μέσα από τα σχολικά και πανεπιστημιακά κελιά, το στρατό, την εργασία, την μαζική κουλτούρα και διασκέδαση, τις προτιμήσεις, την μίζερη καθημερινότητα. Φαίνεται πως για όλους υπάρχει μια προδιαγεγραμμένη πορεία μέσα στα όρια της εξουσίας. Κάτι που μονάχα στο ανθρώπινο είδος μπορεί κανένας να συναντήσει. Κανένα άλλο έμβιο ον στον πλανήτη δεν έχει χαράξει μόνο του τέτοια κοινωνικά νετερμινιστική πορεία.

Η εξουσία ανέκαθεν έβρισκε τρόπους για να καταστείλει και να περιθωριοποιήσει όποιον παρέκκλινε από την κανονικότητα που η ίδια όριζε, όποιον δεν είναι παραγωγικός για το ίδιο το σύστημα, όποιον δεν συμπλήρωνε

το μωσαϊκό για την εύρυθμη λειτουργία της κοινωνίας έτσι ώστε να διατηρήσει την ησυχία, την τάξη και την ασφάλεια. Όστε να επικρατήσει η νηνεμία μιας καλά κουρδισμένης μηχανής από την οποία απουσιάζει το βίωμα. Ένας από τους μηχανισμούς καταστολής που προσαρμόζεται στις εκάστοτε κοινωνικοπολιτικές συνθήκες είναι και ο θεσμός της ψυχιατρικής, ο οποίος έρχεται να ιατρικοποιήσει, να αντικειμενικοποιήσει και να θέσει στη σφαιρα της αρρώστιας, το αποκλίνον.

Η κοινωνία, για να λειτουργήσει σωστά, λοιπόν, χρειάζεται ομοιομορφία. Χρειάζεται να απαρτίζεται από ένα σύνολο ανθρώπων με κοινά χαρακτηριστικά, με κοινό τρόπο σκέψης, με παρόμοιες ανάγκες. Χρειάζεται να στελεχώνεται από άτομα που επιθυμούν να διαιωνίσουν την κοινωνία, που ζουν για να δουλεύουν και δουλεύουν για να ζουν, που παράγουν, καταναλώνουν και πάλι από την αρχή. Στη μαζική κοινωνία του πρόσφατου καπιταλιστικού, νεοφιλελεύθερου παρελθόντος αλλά και του μέλλοντος πρέπει να τα κάνεις όλα αλλά μέσα σε συγκεκριμένα πλαίσια. Οι άνθρωποι πρέπει να σκέφτονται, αλλά όχι πολύ. Να αισθάνονται, αλλά όχι πολύ. Να εκφράζουν τη διαφωνία τους, αλλά όχι πολύ τόσο όσο να φαίνεται πως το υπάρχον διαθέτει έναν δημοκρατικό μανδύα κάτω από τον οποίο χωράνε όλοι.

Ότι ξεφεύγει από το περιχαράκωμα κρίνεται επικίνδυνο, μη λειτουργικό, εκτός κοινωνικής ευρυθμίας. Η κυριαρχία διαθέτει στο οπλοστάσιο της πολλά όπλα ώστε να αντιμετωπίσει το αλλότριο που η ίδια έχει δημιουργήσει. Και λέμε πως η κοινωνία το έχει δημιουργήσει διότι η ίδια δημιουργεί τους εχθρούς και τους συμμάχους της, η κοινωνία αποφασίζει ποιος

χωράει στα όρια και τα στεγανά της, ποιος απειλεί την νόρμα, ποιος χαλάει το προσωπείο της.

Το μη κανονικό προσπαθεί η κοινωνία να το θέσει εκτός της. Αυτό το άτομο, αυτή τη λογική, αυτή τη συμπεριφορά που είναι αλλόκοτα, περίεργα, όχι σαν τα άλλα πρέπει είτε να διορθωθούν, είτε να απομονωθούν, είτε να αφομοιωθούν. Στον σύγχρονο δυτικό πολιτισμό που βαυκαλίζεται πως δεν διαπράττει εγκλήματα κατά των ανθρώπων, της φύσης και των ζώων μπορείς ενίοτε να μην εγκλείσεις το άτομο στο ψυχιατρείο μακριά από το υπόλοιπο, καλά οργανωμένο μελίτσι, αλλά να φέρεις τον ψυχιατρικό εγκλεισμό στο άτομο φορώντας του ένα χημικό ζουρλομανδύα μέσω της χορήγησης φαρμακευτικών σκευασμάτων.

Σε μια καθαρή και αποστειρωμένη πραγματικότητα οποιαδήποτε απόκλιση αποτελεί νόσο. Έτσι, κάθε παρέκκλιση από την κανονικότητα, έννοια θεσπισμένη αυθαίρετα από την ψυχιατρική και αφομοιωμένη από την κοινωνία εξυπηρετεί τα συμφέροντα της εξουσίας, της καταστολής, της υποταγής και της εξημέρωσης, χρήζει συμμόρφωσης και επανένταξης στην λειτουργική για τον καπιταλισμό κανονικότητα. Και είναι αυτό ακριβώς το γεγονός που θέλουμε να καταστήσουμε σαφές. Ότι η ψυχιατρική δεν είναι ούτε κοινωνικά και πολιτικά αθώα, ούτε θεραπευτική.

Ψυχιατρική...

Η ψυχιατρική έχει μετατραπεί σε πανίσχυρο μέσο κοινωνικού

ελέγχου, που λειτουργεί εκφοβιστικά δανειοδοτούμενο από την εξουσία, δομώντας ουσιαστικά τον εφιάλτη του ολοκληρωτικού θεραπευτικού κράτους, που παίζεται σε βάρος και εν άγνοια της ανθρώπινης ύπαρξης. Πιο συγκεκριμένα, ο ψυχιατρικός ολοκληρωτισμός στηρίζεται στην εκμηδένιση της ανθρώπινης βούλησης, δηλαδή, στη δημιουργία ατόμων τα οποία θα υιοθετήσουν συμπεριφορές που θα αρμόζουν στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο. Συνεπώς, η ψυχιατρική αποτελεί ένα μέσο πειθάρχησης των υπηκόων, σύμφωνα με τις ανάγκες της κοινωνίας και του κράτους. Δημιουργείται, λοιπόν, ένας θεσμός που απευθύνεται στην ψυχική "ασθένεια", ως μια ξεχωριστή οντότητα από την ανθρώπινη ύπαρξη, της οποίας οι εμπειρίες και οι "αδυναμίες" ιατρικοποιούνται, καταστέλλονται.

Η θεραπευτική επιδίωξη της ψυχιατρικής συνυπάρχει σε μια αντιφατική ενότητα με την "κοινωνική" της αποστολή, που είναι ο κοινωνικός έλεγχος. Βέβαια, ο κοινωνικός έλεγχος δεν αφορά μόνο όσους παρεκκλίνουν ψυχικά από τα ιδεατά πρότυπα, αλλά ένα ευρύτερο σύνολο, του οποίου η συμπεριφορά πρέπει να οριοθετηθεί στις απαιτήσεις του συστήματος παραγωγής-κατανάλωσης, του κράτους, της ίδιας της μαζικής κοινωνίας. Έτσι, λοιπόν, στο σύγχρονο κοινωνικό μοντέλο, η επιβολή της κανονικότητας πραγματοποιείται με χίλιους δύο τρόπους. Μέλημα του κράτους και της κοινωνίας είναι η δημιουργία τελματωμένων μορφών ζωής. Η ετερότητα του ατόμου αμβλύνεται, η κανονικότητα γίνεται βίωμα και κάπως έτσι η ύπαρξη συρρικνώνεται και χωρά σε καλούπια ειδικά διαμορφωμένα από τον κρατικό- κοινωνικό μηχανισμό. Καθετί που παρεκκλίνει τιμωρείται, αφού το πατερναλιστικό μοντέλο που υιοθετεί η ψυχιατρική και κατ' επέκταση το ίδιο

το σύστημα, οδηγούν είτε στον εγκλεισμό σε ιδρύματα είτε στη χρήση ισχυρών κατασταλτικών φαρμάκων, ανάλογα με την εκάστοτε περίπτωση. Αντί, λοιπόν, η τρέλα να αποδοθεί στην κοινωνία, που γεννά τον όρο αυτόν, αποδίδεται σε όλους εκείνους που δεν ακολουθούν το ειδικά διαμορφωμένο από την εξουσία μοντέλο ζωής. Άλλωστε, κύριος στόχος της ψυχιατρικής είναι η επιδιόρθωση και η προσαρμοστικότητα του ατόμου. Η ίαση του “τρέλου” και η δημιουργία του “κανονικού”.

Με άλλα λόγια, το άτομο οφείλει να: είναι λειτουργικό, να μπορεί δηλαδή να προσφέρει στο σύνολο, ώστε το καπιταλιστικό σύστημα να παραμείνει ακέραιο, ευπροσάρμοστο και ακίνδυνο, ώστε να διατηρηθεί η κοινωνική ειρήνη.

[Το παραπάνω απόσπασμα πάρθηκε από την μπροσούρα “Non Compos Mentis” από τις Αναρχικές εκδόσεις Άρνηση].

Ψυχοφαρμακολογία-Φαρμακοβιομηχανίες...

Στόχος της ψυχοφαρμακολογίας είναι η μελέτη κάθε ουσίας που τροποποιεί τον ψυχισμό του ανθρώπου. Με μια συνοπτική ιστορική αναδρομή διαπιστώνουμε πως έως τα μέσα του 19ου αιώνα, όλες οι χρησιμοποιούμενες ψυχοτρόπες ουσίες προέρχονταν από φυτά, ενώ από το δεύτερο μισό του

19ου αιώνα και μετά, με την επίτευξη της χημικής σύνθεσης ορισμένων από αυτές στο εργαστήριο, τίθενται οι βάσεις για την ανάπτυξη της ψυχοφαρμακολογίας, που θα γνωρίσει πρωτοφανή άνθιση στη σύγχρονη μεταπολεμική περίοδο.

LSD: 1938 στα εργαστήρια της ελβετικής φαρμακευτικής εταιρείας Sandoz, δημιουργείται ένα ισχυρό παραισθησιογόνο, που με τα αρχικά LSD έμελλε να γνωρίσει ευρεία και πολυποικίλη χρήση στη διάρκεια της δεύτερης μεταπολεμικής δεκαετίας, μετά τις κλινικές μελέτες που γίνονταν ύστερα από την πρώτη αναφορά των επιδράσεων της στον άνθρωπο.

Πειράματα με τη χρήση LSD:

Το 1953, στις 13 Απριλίου, ο αρχηγός της Κεντρικής Υπηρεσίας Πληροφοριών (CIA) Allen Dulles ενέκρινε το πρόγραμμα MK-ULTRA. Επρόκειτο για ένα παράνομο πρόγραμμα, στο οποίο ενεπλάκησαν πράκτορες και ειδικευμένο τεχνικό προσωπικό της CIA και χρησιμοποιήθηκαν Καναδοί και Αμερικανοί πολίτες ως πειραματόζωα. Υπόκειντο σε χρήση ναρκωτικών ουσιών (όπως LSD) και άλλων μεθόδων για το χειρισμό μεμονωμένων νοητικών καταστάσεων, καθώς και για την αλλαγή της εγκεφαλικής λειτουργίας. Διεξάγονταν σε πάνω από 30 πανεπιστήμια και ιδρύματα.

Μέχρι το 1963 το πρόγραμμα MK-ULTRA διενεργούσε πειράματα χορηγώντας κυρίως LSD σε στρατιώτες και πολίτες

των ΗΠΑ. Το πρόγραμμα αυτό βοηθήθηκε σημαντικά με την ανακάλυψη νέων χημικών ουσιών, οι οποίες καθιστούσαν πολύ ελκυστική την προοπτική να «καθαριστεί» το μυαλό του θύματος και να επαναπρογραμματιστεί στη συνέχεια. Επιπλέον, η CIA νοίκιαζε πολυτελή διαμερίσματα διακοσμημένα σαν οίκους ανοχής κι εφοδιασμένα με ψεύτικους “διπλούς” καθρέφτες, κάμερες και μικρόφωνο. Ο στόχος των επιχειρήσεων ήταν να καταφέρουν να δίνουν ναρκωτικά στους πελάτες. Τα αποτελέσματα καταγράφονται πίσω από τους καθρέφτες, ενώ οι επισκέπτες δεν γνώριζαν τίποτα.

[Το παραπάνω απόσπασμα (πειράματα με τη χρήση LSD πάρθηκε από την προσούρα “Non Compos Mentis” από τις αναρχικές εκδόσεις Άρνηση)].

Ψυχοτρόπα:

Στον ψυχιατρικό κόσμο υπάρχει πλέον διαθέσιμος και χρησιμοποιούμενος ένας τεράστιος όγκος ψυχοτρόπων φαρμάκων που δρουν:

α] ελαττώνοντας την εγκεφαλική δραστηριότητα και σε διάφορους βαθμούς (Μείζονα ηρεμιστικά ή νευροληπτικά ή αντιψυχωσικά και ελάσσονα ηρεμιστικά ή αντί αγχώδη ή αγχολυτικά).

β] αυξάνοντας την εγκεφαλική δραστηριότητα (αντικαταθλιπτικά και ψυχοδιεγερτικά).

γ] προκαλώντας παραισθητικές ή παραληρηματικές καταστάσεις.

Πλάι σε αυτά υπάρχει και μια πλειάδα φαρμάκων με υποτιθέμενη εξειδικευμένη δράση (αντί επιληπτικά, υπνωτικά, αντιπαρκινσονικά).

Ιατρική ως θέσφατο και ιατρογένεση:

Ιατρική και ψυχιατρική χρήζουν τεράστιας εκτίμησης εντός του κοινωνικού σώματος. Αυτό, αντιλαμβανόμενο, τις διαγνώσεις ως θέσφατο, παραδίδει τη σκυτάλη σε κάθε λογής επιστήμονα της ψυχής και του νου, για να ορίσει το κανονικό, το αποδεκτό, το υγιές, το τι πρέπει να θεραπευτεί, απομονωθεί, εγκλειστεί, θανατωθεί. Κατόπιν, το σύνολο της κοινωνίας, ενστερνίζεται κι αναπαράγει τα πρότυπα της κυρίαρχης λογικής.

Συνταγές για φαρμακευτικά σκευάσματα, αποτελούν αδιαμφισβήτητη πηγή υγείας με αναπόδεικτη, βέβαια, αποτελεσματικότητα, αλλά με βίαιες παρενέργειες, οι οποίες χρήζουν εκ νέου φαρμακευτικής αντιμετώπισης, ώστε να εξαλειφθούν οι συνέπειες των φαρμάκων της αρχικής συνταγογράφησης. Το φαινόμενο αυτό βαφτίστηκε ιατρογένεση και περιγράφει οποιαδήποτε βλάβη του

“νοσοῦντα”, εξαιτίας της αγωγής που του παρασχέθηκε από γιατρό ή χειρουργό.

Δεν είναι λίγες οι φορές που χορηγούνται φάρμακα και θεραπείες, τα οποία ουδεμία σχέση έχουν με την κατάσταση του υποκειμένου.

Ένας κύκλος δίχως σταματημό, αφού η ιατρογένεση φρόντισε να εντάξει ες αεί τους “ασθενείς” στην κατανάλωση φαρμακευτικών σκευασμάτων.

Φαρμακοβιομηχανίες:

Πάνω στις βάσεις, όπου έχει διαρθρωθεί το σύγχρονο καπιταλιστικό σύστημα, δεν θα μπορούσαν να απουσιάζουν, ως ισχυρό κομμάτι του διεθνούς κεφαλαίου, οι φαρμακοβιομηχανίες. Ίσως να αποτελούν το σκληρότερο κομμάτι του εξουσιαστικού οικοδομήματος, μιας και η ξεκάθαρη επιχειρηματική τους στόχευση αφορά την ίδια την ύπαρξη ανθρώπινων και μη ζώων.

Πρόκειται για κολοσσιαίες επιχειρήσεις, οι οποίες είναι ως επί το πλείστον ιδιωτικές και πολυεθνικές με συνολικά κέρδη που ανέρχονται στα 500 δισεκατομμύρια δολάρια ετησίως, με πρώτη την αμερικάνικη Pfizer (67,8 δις) και δεύτερη την ελβετική Novartis (53,3 δις).

Ο ρόλος τους στο εξουσιαστικό παιχνίδι μπορεί να ιδωθεί από διάφορες πλευρές. Δυο από αυτές τίθενται και προωθούνται στο κοινωνικό πεδίο. Αρχικά, πλασάρεται μια ανθρωποκεντρική αντίληψη, η οποία επιζητά την επιβίωση του

ανθρώπινου είδους με κάθε κόστος. Κατ' επέκταση, βλέπουμε το ανθρωπιστικό προσωπείο και την ουδετερότητα τους. Από την άλλη, έχουμε τον ενδελεχώς κρυμμένο στόχο, που δεν είναι άλλος παρά η επέλαση του τεχνοβιομηχανικού συστήματος. Σκοπός τους; Η δημιουργία νόσων και ψυχώσεων, για την κατανάλωση φαρμάκων. Μια επέκταση της γενικότερης νοοτροπίας που προσπαθεί να επιβάλλει η ιατρική σε συνεργασία με τις βιομηχανίες παραγωγής φαρμάκων, μια νοοτροπία που μας θέτει όλους εν δυνάμει νοσούντες και μας επαναφέρει στην κανονικότητα με ένα μόνο χάλπι. Συμπέρασμα; Η αρρώστια αποτελεί έλλειψη κατανάλωσης.

Η οικονομική τους δραστηριότητα επηρεάζει άμεσα την ίδια την καθημερινή ζωή του ευρύτερου κοινωνικού συνόλου και κάθε επιμέρους κομματιού του, ατομικά. Κι αν, λοιπόν, οι θεωρίες σχετικά με απόκριχρες θεραπείες ή με ιούς που δημιουργούνται από τις ίδιες τις φαρμακευτικές εταιρίες που αργότερα θα τους “θεραπεύσουν”, μας ακούγονται αρκετά συνωμοσιολογικές, δεν θα μπορούσαμε να παραβλέψουμε δύο αδιάφευστες θέσεις.

Η πρώτη αφορά τη λογική πάνω στην οποία ο καπιταλισμός επιβεβαιώνει την διαρκή παραγωγή και συσσώρευση πλούτου (στα χέρια μερικών κομματιών του συστημικού παιχνιδιού), τη συνάρτηση, δηλαδή, “δημιουργία αναγκών-παραγωγή αγαθών”. Κι αν αυτό σημαίνει μηχανοκίνητα οχήματα, ώστε να μπορεί κάποιος να αντεπεξέλθει στις καπιταλιστικές απαιτήσεις μετακίνησης στο αστικό πεδίο, μέσα επικοινωνίας για την κάλυψη του κενού της ανθρώπινης επαφής ή συγκεκριμένα είδη ρουχισμού για λόγους κοινωνικής προσαρμογής, στον τομέα των

φαρμάκων, η παραπάνω συνάρτηση μεταφράζεται σε μία αλόγιστη διάθεση σκευασμάτων στην αγορά που έρχονται σε πολλές περιπτώσεις να καλύψουν ανύπαρκτες ανάγκες. Ειδικά στον τομέα της ψυχιατρικής, που η διάγνωση και κατά συνέπεια ο ορισμός θεραπευτικής αγωγής για κάποια “ασθένεια” ανάγονται μόνο στη διάθεση της ψυχιατρικής υποκειμενικότητας, ο ρόλος των φαρμακοβιομηχανιών στη διαμόρφωση των δεδομένων της συμπτωματολογικής διάγνωσης και η διάθεση όλο και πιο εξειδικευμένων φαρμάκων, είναι προφανής. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η όλο και πιο διευρυμένη διάγνωση “παιδικών ψυχικών ασθενειών”, όπως η “διαταραχή ελλειμματικής προσοχής” και η υπερκινητικότητα που σχετίζονται άμεσα με την μη παραγωγική απόδοση των μαθητών στα σχολικά εργοστάσια και “θεραπεύονται” με τα ισχυρά ritalin.

Σ’ αυτό ακριβώς έρχεται να συμπληρωθεί η δεύτερη θέση, που αφορά τις μεθόδους με τις οποίες η κυριαρχία θα πειθαρχήσει και θα επιβληθεί, με τους πιο συμφέροντες για αυτήν όρους, στους υπηκόους της καπιταλιστικής αυτοκρατορίας. Εκεί έρχονται οι φαρμακοβιομηχανίες για να συμβάλλουν ουσιαστικά στην επιβολή των ρυθμών της καπιταλιστικής παραγωγής και κατανάλωσης μέσα από την προώθηση προϊόντων τους που στοχεύουν ακριβώς σε αυτό. Βιταμίνες και τονωτικά σκευάσματα, για να μπορεί ο καθένας να αντεπεξέρχεται στις απαιτήσεις της παραγωγής και αγχολυτικά και ηρεμιστικά για την επαναρύθμιση των ρυθμών του στρεσαρισμένου από τις συστημικές απαιτήσεις ανθρώπινου οργανισμού.

Στο σκληρό παιχνίδι των φαρμακευτικών εταιριών, το

οποίο σχετίζεται με την επιβίωση μεγάλου κομματιού του ανθρώπινου πληθυσμού, που κοστολογεί τη ζωή ασθενών, θυσιάζονται στο βωμό του κέρδους πέρα από τις ανθρώπινες, και άλλες μορφές ζωής στον πλανήτη: τεράστιες εκτάσεις χλωρίδας καταστρέφονται με σκοπό να εξαχθούν τα φαρμακευτικά συστατικά που ενυπάρχουν εκεί, ενώ θανατώνονται ακόμη μεγαλύτερα κομμάτια του ζωικού πληθυσμού για χάρη δοκιμών, για χάρη πειραμάτων για να υλοποιηθεί αυτό το ανθρωπιστικό έργο που ως κοινωνικό λειτούργημα θα παράσχει με αντίτιμο, και μάλιστα απρόσιτο τα απαραίτητα για την επιβίωση των ανθρώπων φάρμακα. Θα πλασάρει ως καραμέλες ψυχοφάρμακα στους υπηκόους του τεχνο-βιομηχανικού πολιτισμού και θα αφήσει έξω από τη σφαίρα “επιρροής” του τις ανέτοιμες οικονομικά για την παραλαβή στοιχειωδών εμβολίων και φαρμάκων (κατά της θανατηφόρας για εκεί γρίπης, φυματίωσης κλπ) χώρες του “τρίτου κόσμου”.

Πειράματα σε ζώα και φαρμακοβιομηχανίες:

Οι φαρμακοβιομηχανίες λαμβάνουν κάθε χρόνο τεράστιες επιδοτήσεις από το κράτος κι άλλες εταιρείες χορηγούς, για την πραγματοποίηση πειραμάτων. Το ποσό είναι πάντοτε ανάλογο με τον αριθμό των ζώων που κάθε εργαστήριο έχει υπό την επίβλεψη του.

Συγκεκριμένα, 150 εκατομμύρια ζώα πεθαίνουν ετησίως σε πειράματα που διεξάγουν φαρμακευτικοί κολοσσοί και

εταιρείες περιποίησης και καλλυντικών. Σκυλιά από διάφορες ράτσες, κυρίως Μπίγκλ, Μοϊμούδες και Πίθηκοι, ενώ τα ποντίκια, τα χάμστερ και τα διάφορα άλλα τρωκτικά δεν μετρούν ως απώλεια για τα επιστημονικά εργαστήρια.

Στην έρευνα και τις δοκιμές, τα ζώα υποβάλλονται σε πληθώρα πειραμάτων, τα οποία έχουν τεράστιο εύρος. Από τη δοκιμή νέων φαρμάκων, τη δηλητηρίαση για δοκιμές τοξικότητας, την εμφύτευση, τον ακρωτηριασμό, την τύφλωση και όποια άλλη επώδυνη και σαδιστική διαδικασία μπορεί να φανταστεί κανείς.

Στα περισσότερα πειράματα εφαρμόζονται περιοριστικές διατάξεις στα ζώα, με σκοπό να τα εμποδίσουν από το να κινηθούν. Κάποιες φορές αυτές αφορούν ολόκληρο το σώμα, ενώ άλλες συγκεκριμένα τμήματα, όπως το κεφάλι, το λαιμό ή τα πόδια.

Το 2009 μια μυστική έρευνα σε ένα εργαστήριο αποκάλυψε πιθήκους που μανιωδώς γύριζαν γύρω γύρω μέσα στα κλουβιά τους, δαγκώνοντας τις ανοιχτές τους πληγές, ακρωτηριάζοντας τους ίδιους τους εαυτούς και ξεριζώνοντας το τρίχωμα τους. Όλα αυτά εξαιτίας της χρόνιας ψυχολογικής πίεσης που ήταν αναγκασμένοι να υπομείνουν.

Σε όλα τα παραπάνω εκφράζεται η ανάγκη του ανθρώπινου είδους να καθυποτάξει τα υπόλοιπα έμβια πλάσματα προς όφελος του. ο ανθρωποκεντρισμός επιβάλλει τις μελέτες πάνω σε ζώα, μιας και αυτές κρίνονται απαραίτητες για την επιβίωση και διαίωνηση του είδους. Από την άλλη, θεωρεί βάρβαρες τις μελέτες πάνω σε ανθρώπους, πράγμα οξύμωρο, μιας και αυτές συμβαίνουν είτε κεκαλυμμένα [τεχνητές αρρώστιες, λοιμοί] είτε ντυμένα με το μανδύα της

ανθρωπιστικής βοήθειας, όπως στην περίπτωση του τρίτου κόσμου.

Νοσοκομείο της πολιτείας Utica χρησιμοποίησε
κούνια για ενήλικες για να ηρεμήσει τους βίαιους
ασθενείς.

Προταγματικά...

«Ήμουν τρελός ανάμεσα στα διαλείμματα φριχτής λογικής».

-Edgar Allan Poe

Ψυχολογία και ψυχιατρική, ντετερμινιστικές θεωρήσεις που παλεύουν να καθυποτάξουν το χασπικό τρόπο λειτουργίας του νου. Ταξινομούν, κατασκευάζουν κι αναπαράγουν δίπολα και καταστάσεις, φυσιολογικό κι ανώμαλο, υγιές κι ασθενές. Οποιοσδήποτε εκτός κοινωνικής νόρμας, μπορεί να διαγνωστεί, να εγκλειστεί είτε να σπιγματιστεί με κάποια βαρύγδουπη διάγνωση και να ακολουθήσει φαρμακευτική αγωγή.

Λογική και τρέλα, παλινδρόμηση μεταξύ δυο κόσμων, του πραγματικού και του φανταστικού.

Ποιός, όμως, μπορεί να υποστηρίξει πως η πραγματικότητα, η σύνεση, η λογική είναι μονολιθικές;

Μονάχα η κυριαρχία, η οποία μέσω της παντοδυναμίας της κυρίαρχης λογικής πετυχαίνει δυο βασικές της στοχεύσεις: Αφενός, τον εγκλωβισμό της ανθρώπινης δραστηριότητας σε προκαθορισμένα από την εξουσία καλούπια και αφετέρου, την επίτευξη μιας ομοιομορφίας, η οποία θα κράνει το πλέγμα της κοινωνικής συνοχής.

Το πνεύμα ζυγιάζεται, τα συναισθήματα δαιμονοποιούνται, τα βιώματα γίνονται ιατρική υπόθεση και θεσμοποιείται η αρχή μιας και μοναδικής δυνατής ερμηνείας της κυρίαρχης πραγματικότητα, η οποία επιβάλλεται με θέσφατα που εκπορεύονται από τις εκάστοτε κοινωνικές συνθήκες. Το παράταιρο χρίζει ειδικής

μεταχείρισης. Ακούσιο ή εκούσιο εγκλεισμοί, ψυχοτρόπα, ηλεκτροσπασμοθεραπείες [ηλεκτροσόκ], καθήλωση, όλα συνθέτουν το παζλ της ψυχιατρικής, μιας "επιστήμης" που θέτει τα θεμέλια της στο θεραπευτικό πολιτισμό. Όποιος κάνει το λάθος να παρεκκλίνει από τις νόρμες του, θα υποστεί και τις συνέπειες.

Σκοπός μας; Η ολική άρνηση της επιστημονικής και πολιτικής εγκυρότητας αυτού του παιχνιδιού. Η καθολική αμφισβήτηση της ψυχιατρικής και των θεσμών που την πλαισιώνουν (κράτος, κοινωνία) υπονομεύει τα θεμέλια του ήδη κλονισμένου ψυχιατρικού οικοδομήματος και της διατήρησης της ψυχιατρικής λογικής, ενδυναμώνοντας την πεποίθηση πως δεν είναι αδύνατη η ανακοπή της πορείας μας προς την κόλαση του ολοκληρωτικού θεραπευτικού κράτους.

Graffiti από ασθενείς στο νοσοκομείο Napsbury

“Λέγοντας «αντι-ψυχιατρική» εννοούμε τη θεραπευτική εκείνη που καταργεί τα ψυχιατρεία, αγωνίζεται ενάντια στην απάνθρωπη απομόνωση του άρρωστου, εγκαθιστά τον θεωρούμενο σαν «απραγματοποίητο» διάλογο με τον σχιζοφρενή, τον αφήνει να φθάσει στο ακρότατο σύνορο του παραληρήματός του με κίνδυνο να «χαθεί» ή να επιστρέψει θεραπευμένος, αρνείται τις καταπιεστικές λύσεις ή τις προσωρινές των κατευναστικών, τα ηλεκτροσόκ, κλπ και διακηρύσσει στο τέλος πως η κοινωνία αποκαλεί «τρελό» αυτόν που διαλέγει δρόμους που αυτή δεν αναγνωρίζει ή δεν αποδέχεται”.

-R. D. LAING

Βιβλιογραφικές πηγές...

- Ψυχική ασθένεια, ευγονική και σωματικές θεραπείες [delirium απόπειρες παρέκκλισης].
- Non Compos Mentis (χαρτογραφώντας τα όρια της τρέλας) [Αναρχικές εκδόσεις Άρνηση].
- Ιστορία της τρέλας [Michel Foucault].
- Ψυχική αρρώστεια και ψυχολογία [Michel Foucault].
- Ψυχιατρικός ολοκληρωτισμός [Κ. Γρίβας].

Το Ψυχιατρικό Κέντρο Creedmoor ήταν ένα από τα πιο βίαια άσυλα. Εντός 20 μηνών, το άσυλο του Creedmoor βίωσε τρεις σεξουαλικές επιθέσεις, 22 βίαιες επιθέσεις, 52 πυρκαγιές, 130 διαρρήξεις, έξι αυτοκτονίες, πυροβολισμούς και ταραχές. Μετά από αυτά τα γεγονότα, το κτίριο εγκαταλείφθηκε.

ΑΤΟΜΙΚΟΤΗΤΕΣ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗΝ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ
Μάρτιος 2018.